

Almanya, İngiltere ve sol

HASAN BÜLENT KAHRAMAN

Almanya'daki seçimleri sosyal demokratların kazanmasıyla birlikte Avrupa'nın merkez sağdan merkez sola kayışı tamamlanmıştır. İngiltere, Fransa, Almanya ve İtalya'da işbaşında bulunan merkez sol partiler, kendilerine

yoğun destek veren Amerika'daki benzer iktidarla bu kıtayı 21. yüzyıla taşıyacaklardır. Bu gelişmenin birkaç önemli sonucu olduğu kuşkusuzdur. İkinci Dünya Savaşı sonrası kuşağı siyasetten tasfiye edilmiş ve 1968 ve hemen sonrası kuşağı göreve gelmiştir. Böylelikle soğuk savaş yıllarının getirdiği kutuplaşmacı bilinç devre dışı kalmaktadır. Onun yerini bir dönemde radikal sol eğilimlerle dünyayı değiştirmek isteyen bir anlayış almıştır. Bu, politik açılımları bir yana öncelikle metafizik önemi olan bir husustur. Schröder'in yaptığı son açıklamaların birisinde "Gerçekle teori çatıştığında gerçeğin yanlış olduğunu kabul eden Hegelci anlayıştan vazgeçtim" demesi dikkat çekicidir. Böylelikle merkez solun her şeyden önce pragmatik, somut koşullara göre

tavır alan, gerçeklikle yapısal uyum arayan bir noktaya taşındığı vurgulanmaktadır ki, solun bundan sonrasını belirleyecek olan da budur.

Bu bağlam ideolojik yapılanma açısından var olan muğlaklığı artıran bir olgudur. Nitekim İngiltere'de yapılan son kongrelerde İşçi Partisi'nin olanca gücüyle dışlamaya çalıştığı 'Troçkistlerin' yeniden tabanda seçilmesi yabana atılmamalıdır, elbette bugünkü eğilimler içinde bu oluşumun nasıl bir gelişme göstereceği kestirilememektedir. Üstelik bu gelişme 'Üçüncü Yol' tartışmalarının en yoğun olarak yaşandığı bir dönemde ortaya çıkmıştır. 'Solun ve Sağın Ötesinde' bir noktadan başlayan Üçüncü Yol arayışlarının yukarıda değinilen 'pragmatizm' kavramıyla kesin olarak örtüşmesi ise bir rastlantı değildir. Bu çerçevede, sınırlarına dayanmış bir refah devletinin bıraktığı noktadan başlamaktadır. Kapitalizmin yönetsel egemenliğini kabul etmekte, en fazlasından onun toplumsal eğilimlerine dönük bir eleştiri getirmektedir. Modern sonrası toplumsal yapılanmanın daha sonraki ideolojik açılımlar da gösteren yapısal eleştirilerinin kabulü ise solun varoluş koşullarından birisi olan modernist anlayışı zaten dışlamaktadır. Öylelikle de parti anlayışı, örgütlenme bi-

çimi ve temel yönelimler geçmişle ciddi bir kopuşa sürüklenmektedir. O arada, Schröder'in 'yeni orta' kavramı solun temel dayanağı işçi sınıfının artık bir orta sınıfa dönüştüğünün kabulünden başka bir şey değildir.

Bütün bunlar solun geçmişine bakıldığında kolaylıkla gözlemlenebilen ve haklılık payı yüksek iddialardır. Sorun solun bundan sonrasını nasıl getireceğidir. Bu yalnızca iki temel eğilimin, daha ılımlı ve daha keskin tercihlerin arasındaki zıtlıkların sürmesiyle ilgili bir sorun değildir. Dünyayı değiştirme düşüncesiyle insanın onun değiştiremeyeceği düşüncesi arasındaki salınımda bir konum alma çabasıdır ve tartışmanın giderek büyüyeceği görülmektedir. Çünkü, bugünü belirleyen en önemli iki öğeden birisi olan refah devleti sorunu ile Avrupalılaşmak konusunda artık saflar tutulmuştur. Blair ve izleyicilerinin bu yörüngede Kohl ve kuşağından hiçbir farkı bulunmamaktadır ve o da daha muhafazakâr bir anlayışın benimsenmesidir.

Bunlardan sonra bu rüzgâr Türkiye'yi etkileyebilir mi sorusunun yanıtı 'değişiklik özlemi' gibi spekülatif bir yargıyla değil, Türkiye'nin ne olduğuna getirilecek tartışmayla ilgilidir. Zaten nesnellikle o bağ kurulmuyorsa, sonuç ne olursa olsun soldan söz etmek olanaksızdır.